

Geoff Dyer
But beautiful
Een boek over jazz

Uit het Engels vertaald door Ivo Verbeyen

**T
R
I
S
T
A
N**

Woord vooraf

Toen ik aan dit boek begon, wist ik niet zeker welke vorm ik eraan moest geven. Dat was een groot voordeel, want het hield in dat ik moest improviseren, en zo werd het schrijven vanaf het begin verlevendigd door het belangrijkste kenmerk van mijn studieobject.

Al snel merkte ik dat ik was afgestapt van elke ‘conventionele kritiek’. De metaforen en vergelijkingen waar ik me van bediende om uit te drukken wat naar mijn idee omging in de muziek, bleken steeds minder geschikt voor het doel. En omdat zelfs de minste vergelijking een hint van fictie introduceert, duurde het niet lang of die metaforen begonnen zichzelf te vertakken tot episodes en scènes. Als ik dialogen en handelingen verzong, ging het resultaat steeds meer op fictie lijken. Maar tegelijkertijd waren die scènes wel bedoeld als commentaar, ofwel op een muziekstuk, ofwel op de specifieke kwaliteiten van een muzikant. Daarmee is dit boek evenzeer *verbeeldingskritiek* als fictie.

Heel wat scènes vinden hun oorsprong in bekende of zelfs beroemde episodes: Chet Baker wiens tanden worden uitgeslagen, bijvoorbeeld. Die episodes behoren tot een bekend repertorium van anekdotiek en informatie – ‘clichés’, met andere woorden, en ik maak daar mijn eigen versie van, waarbij ik de feiten min of meer kort weergeef en er dan over begin te improviseren en er in bepaalde gevallen helemaal van afwijk. Mogelijk doe ik daarmee de waarheid geweld aan, maar nogmaals, het is in lijn met de improvisatorische rechten van het genre. Sommige episodes hebben zelfs helemaal geen feitelijke grondslag: ze zijn geheel verzonnen, en moeten worden

beschouwd als originele composities (hoewel ze soms citaten van de betrokken muzikanten bevatten). Ik heb me eventjes afgevraagd of ik moest aangeven dat ik iets in het boek had opgenomen wat echt door iemand was gezegd. Uiteindelijk besloot ik dat niet te doen, in overeenstemming met het principe dat de leidraad is voor alle andere keuzes in dit boek. Jazzmuzikanten lenen vaak van elkaar in hun solo's; of je dat opmerkt of niet hangt af van je kennis van de muziek. Hier geldt hetzelfde. Neem als stelregel maar aan dat wat je hier leest veeleer verzonnen of veranderd is dan geciteerd. Door de bank genomen was mijn bedoeling de muzikanten voor te stellen, niet zoals ze waren, maar zoals ik ze zie. Uiteraard is het verschil tussen die twee doelstellingen vaak enorm. En zelfs als ik dat lijkt te doen, beschrijf ik de muzikanten niet toen ze aan het werk waren, maar kijk ik terug naar het beginmoment, toen ik hun muziek dertig jaar later beluisterde.

In het nawoord ga ik, in een formelere stijl, nader in op enkele vragen over mijn tekst. Dat nawoord bevat ook ideeën over recente ontwikkelingen in de jazz. Hoewel het een context biedt voor de interpretatie van de hele tekst, is het toch eerder een toevoeging dan een integraal deel ervan.

But Beautiful

© 1996 by Milton J. Hinton

Niet zoals ze waren maar zoals ze mij voorkomen...

De velden aan beide kanten van de weg waren zo donker als de nachtelijke hemel. Het land was zo vlak dat als je op een schuur stond, je de lichten van een auto kon zien als sterren aan de horizon; ze kwamen een uur lang naar je toe voordat de rode achterlichten traag oostwaarts van je wegdeemsterden. Behalve de eentonige dreun van de auto was er geen geluid. Het zwart was zo gelijkmatig dat de chauffeur ging denken dat er helemaal geen rijweg was, tot de koplampen een pad door de tarwehalmen maaiden die stijf bogen in de lichtvlek. De auto was als een sneeuwruimer; hij duwde het donker naar de kant en maakte een pad van licht vrij... Hij voelde zijn gedachten verglijden en zijn oogleden zwaar worden, hij knipperde fel en wreef over zijn been om wakker te blijven. Hij bleef onveranderd vijftig rijden, maar het landschap was zo eindeloos en onveranderlijk dat de auto nauwelijks leek te bewegen, een ruimtetuig traag op weg naar de maan... Zijn gedachten dreven weer over de velden, als in een droom, hij dacht dat hij zijn ogen misschien één heerlijke seconde lang kon sluiten...

Plots was de auto vol van het lawaai van het verkeer en de kilte van de nacht en hij schrok toen hij besepte dat hij op het punt had gestaan in te dommelen. Seconden later was de auto vol bijtend koude lucht.

'Hé, Duke, doe het raampje dicht, ik ben wakker', zei de chauffeur, met zijn blik op de man op de passagiersstoel.

'Weet je 't zeker, Harry?'

'Ja, ja...'

Duke haatte de kou even erg als hijzelf en hoefde niet meer dan die geruststelling om het raampje dicht te draaien. Even snel als de auto was afgekoeld, begon hij nu weer op te warmen. De droge, aangename warmte in een auto met de raampjes potdicht, dat was

verreweg zijn favoriete soort warmte. Duke had hem vaak gezegd dat de weg zijn thuis was, en als dat waar was, dan was deze auto zijn baard. Hier voorin zitten met de verwarming op de hoogste stand en het koude landschap dat voorbijgleed – dat was voor beiden als in fauteuils in een oud huisje boeken zitten lezen bij een haardvuur terwijl het buiten sneeuwt.

Hoe ver hadden ze samen op deze manier gereisd? Harry vroeg het zich af. Een miljoen kilometer? Voeg daar trein- en vliegreizen bij, en je had vermoedelijk een afstand van vier- of vijfmaal rond de wereld. Waarschijnlijk hadden geen twee mensen ooit zoveel tijd samen doorgebracht, of zo ver gereisd, mogelijk miljarden kilometers. Hij had de auto gekocht in 1949, eerst om wat rond te karren in New York, maar al gauw reed hij met Duke het hele land door. Meer dan eens had hij in een boekje willen noteren hoe ver ze gereden hadden, maar altijd weer was er dan de gedachte dat hij het helemaal vanaf het begin had willen doen, en dan gaf hij het, telkens als hij eraan dacht, maar weer op, begon afstanden te schatten en op te tellen en probeerde zich de landen en de steden te herinneren waar ze door waren gereden. Zo zat het – ze bezochten niet echt steden, ze waren op doorreis door de hele wereld; soms kwamen ze nauwelijks twintig minuten vóór een optreden aan en waren ze een halfuur na het optreden alweer op weg.

Dat hij dat boekje niet had bijgehouden, was zowat het enige waar hij spijt van had. Hij was in 1927 bij de band gekomen, april '27, toen hij zeventien was, en Duke had zijn ma moeten overhalen om hem mee te laten komen in plaats van weer naar school te gaan; hij had gevleid en in haar hand geknepen, geglimlacht en 'natuurlijk, mevrouw Carney' geantwoord op alles wat ze zei, wel wetende dat hij uiteindelijk zijn zin zou krijgen. Tuurlijk, als Duke had gezegd dat het betekende dat hij de rest van zijn dagen op de weg zou doorbrengen, was het allicht allemaal niet zo simpel geweest. En toch, als hij erop terugkeek was er nauwelijks een ogenblik of een kilometer waar hij spijt van had – vooral in de jaren dat hij en Duke op weg waren geweest naar optredens, zoals nu. De hele

Oorspronkelijke uitgave:

But Beautiful © 1991, 1996 Geoff Dyer. All rights reserved

© 2026 Uitgeverij TRISTAN / Standaard Uitgeverij nv
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Ivo Verheyen

www.standaarduitgeverij.be
info@standaarduitgeverij.be

Vertegenwoordiging in Nederland
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Ontwerp omslag en binnenwerk: Herman Houbrechts
Opmaak: www.intertext.be
Auteursfoto: Guy Drayton

Eerste druk juli 2026

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Niets uit dit boek mag op enigerlei wijze worden gebruikt of gereproduceerd voor het trainen van kunstmatige-intelligentie-technologieën of -systemen. Dit werk mag niet gebruikt worden voor tekst- en datamining (artikel 4, lid 3 Richtlijn (EU) 2019/790).

ISBN 978 90 223 4178 0
D/2026/0034/325
NUR 320